

Gevangen tussen Lourdes en Nevers

Volgend jaar is het 150 jaar geleden dat de Heilige Maagd in het Zuid-Franse Lourdes verscheen aan de kleine Bernadette Soubirous. Pas anderhalve eeuw terug, en toch lijkt Lourdes als bedevaartsoord al sinds mensenheugenis te bestaan. Dat komt omdat de Heilige Maagd daar in de grot van Massabielle een ongekende verschijningsdrift aan de dag legde. Tussen 11 februari en 16 juli 1858 openbaarde Zij Zich maar liefst veertien maal. Het duurde dan ook niet lang of er kwamen steeds meer belangstellenden en pelgrims op af. Op 1 maart vond de eerste wonderbaarlijke genezing plaats en drie dagen later werd Bernadette vergezeld door een 8 000-koppige menigte. Daarmee kwam de bedevaart al op gang terwijl de verschijningen nog in volle gang waren.

Tekst: Andy Arnts

Wie de ware ziel van Lourdes en van haar stichteres wil voelen, moet niet in de Pyreneeën zijn, maar 800 kilometer noordelijker, in het Couvent Saint-Gildard te Nevers. Daar rust niet alleen het intact gebleven lichaam van Bernadette, maar wordt in de archieven een nog veel kostbaarder schat bewaard: haar door getuigen opgetekende uitspraken. Deze 'herinneringen aan Bernadette' geven een geheel andere impressie van de heilige dan het traditionele beeld van het stille, halfstomme herderinnetje uit een soort prehistorische achterstandswijk.

De geschiedenis in het kort: Bernadette Soubirous, een ziekelijk kind van 'kansarme ouders', krijgt op een goede dag in de grot van Massabielle, vlak bij haar huis, een visioen. Een beeldschone vrouw draagt haar op om te bidden voor de zondaars. En daar blijft het niet bij. Ook moet ze, als boetedoening, de grond kussen, gras eten, op haar knieën kruipen en van een bron drinken die ze zelf moet uitgraven. Het meisje voert de opdrachten op fanatieke wijze uit. De verschijningen houden aan. Soms is er slechts

stilzwijgend contact, dan weer leert de dame haar een persoonlijk gebed of openbaart zij Bernadette een geheim dat uitsluitend voor haar bestemd is. Ondertussen wordt de pastoor gealarmeerd. Op zijn aandringen vraagt Bernadette naar de naam van 'Aqhero'

(dat ding), zoals het meisje de verschijning tot dan heeft genoemd. Op 25 maart komt het verlossende antwoord: '*Que soy era immaculada conceptiou*', oftewel: 'Ik ben de Onbevleete Ontvangenis.' Bernadette, die er geen flauw benul van heeft wat dat betekent, begeeft zich naar meneer pastoor. Die valt bijna van zijn stoel. Hoe kan dat onnozele kind daarvan weten? Dat dogma was pas drie jaar daarvoor door paus Pius IX afgekondigd. En de ongeletterde dorpelingen die amper het weesgegroet konden opzeggen, waren daar voor alle zekerheid maar niet over ingelicht. Het is een mirakel.

Daarmee begint de hele heisa. Lourdes wordt al spoedig de thuisbasis van pelgrims, journalisten en andere nieuwsgierigen. Bernadette, de newborn celebrity, moet tegen haar zin de ene verklaring na de andere afleggen. Niet alleen tegenover kerk en pers, maar ook om aan een gevangenisstraf te ontkomen, die haar door alle commotie boven het hoofd hangt. Tijdens die verhoren laat het jonge meisje al snel blijken dat ze helemaal niet zo dom is als wordt aangenomen. Haar antwoorden zijn snedig en gevat. Als ondervrager Rességuier Bernadette verzekert dat de Heilige Maagd haar nooit in het *bigourdan*, de plaatselijke streektaal, kan hebben toegesproken omdat God en de Heilige Maagd die taal niet spreken, antwoordt ze kalm: 'Hoe zouden wij hem kennen als zij hem niet kenden?' Ook het feit dat de verschijning haar gras heeft laten eten, komt de justitiële onderzoekscommissie hoogst ongeloofwaardig voor. Maar Bernadette vindt van niet: 'Wij eten toch ook sla?' Abbé Péré doet er nog een schepje bovenop: 'Je zult wel een vogel hebben gehoord', zegt hij, waarop zij beheerst reageert met: 'Als het een vogel was geweest, dan zou hij niet gesproken hebben, meneer.'

Moe van deze kruisverhoren à la Pontius Pilatus en overtuigd van wat zij gezien en gehoord heeft, wil het astmatische, net van de

cholera herstelde meisje het liefst meteen het klooster in. Maar dat gaat niet. Ze is te jong. Ze moet eerst op kostschool in het Hospice te Lourdes. Daar leert ze schrijven en is ze afgeschermd van opdringerige paparazzi die haar op de binnenplaats proberen te 'spotten'. Bernadette, die niets van dat mediacircus moet hebben, wacht geduldig haar moment af en troost zich ondertussen met de toezegging die de verschijning haar heeft gedaan: 'Ik beloof u geen geluk in deze wereld, maar in de andere.'

Acht jaar later is het dan eindelijk zo ver. Na een tocht van drie dagen bereikt ze op de avond van de zevende juli 1866 het verre Nevers. Niet – zoals velen beweren – omdat ze erheen is gestuurd, maar vrijwillig. Waar haar vroegere eenvoud door het lot was bepaald, is deze nu een welbewuste keuze. Ze is gekomen om zich te verbergen. Om een teruggetrokken leven te leiden. Ze beseft dat de verschijningen voor haar geen vrijblijvend privilege waren, maar onlosmakelijk zijn verbonden met een opdracht en een leven van boete en versterving. Daags na haar aankomst vertelt ze nog één keer haar verhaal. Daarna is het uit en mag er niet meer over gesproken worden. Voortaan heet ze ook geen Bernadette meer, maar *soeur* Marie-Bernard.

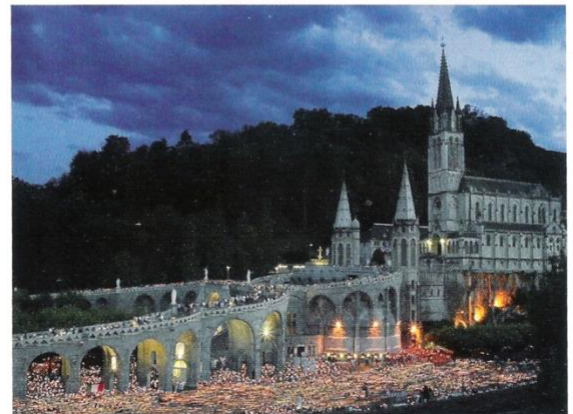
Met haar intrede breekt een interessant tijdperk aan waarin wij zuster Marie-Bernard dankzij de vele verslagen leren kennen als een intelligente en deemoedige jonge vrouw. Maar wel een vrouw met een onmiskenbaar zuidelijk temperament. De eerste die met haar directe, soms wat opvliegende karakter van doen krijgt, is een medezuster die vraagt of de Heilige Maagd haar heeft opgedragen om in te treden. Het antwoord is kort en helder: 'U bent te nieuwsgierig. U zult er niets van te horen krijgen.' Ook Mgr. Forcade, de toenmalige bisschop van Nevers, krijgt de

knip op de neus. Als hij zoet glimlachend informeert of een van de geheimen haar roeping voor de zusters van Nevers betreft, zegt ze: 'O Monseigneur, dat is mijn geheim!' Toch niet bepaald de reactie van een timide schapenhoedster.

In de begindagen van het noviciaat voelt Marie-Bernard zich absoluut niet thuis. De Zusters van Barmhartigheid vormen een strenge orde en moeder overste zwaait de scepter met strakke hand. Ze verlangt naar Lourdes en naar de grot, hoewel ze beseft dat terugkeren definitief is uitgesloten. In Lourdes zou ze een *grotere* attractie zijn dan de

Heilige Maagd zelf. Tegen zuster Dalias vertelt ze: 'Ik zou de grot graag weerzien, één enkele keer maar, 's nachts als niemand het zou weten.' Ondanks het gemis van haar familie gaat ze op geen enkele uitnodiging in om nog eens terug te gaan. Zelfs brieven van vroegere vriendinnen beantwoordt ze niet. Als een medezuster haar daarop aanspreekt, zegt ze: 'Zeg dat ik hen hartelijk dank, dat ik voor hen bid, dat zij voor mij moeten bidden, maar dat ze mij in mijn eenzaamheid met rust moeten laten.'

In 1868 wordt Marie-Bernard aangesteld als hulpverpleegster, zozegegd omdat ze nergens anders voor zou deugen. Ze is zelf de eerste die dat beaamt: 'Ik weet dat de Heilige Maagd mij heeft uitgekozen vanwege mijn onwetendheid. Als zij iemand had kunnen vinden die nog onwetender was dan ik, dan had ze die genomen.' Van het verpleegsterschap komt echter niet veel terecht. Meestal moet ze zelf het bed houden vanwege zware astma-aanvallen en heftige pijnen door het wegteren van botten in haar rechterknie. De pastoor is dan ook in voortdurende staat van paraatheid om haar de ziekenzalving toe te dienen. Toch

knap ze steeds weer op en in 1870 wordt ze zelfs hoofdverpleegster. Zuster Thérèse Lacoste bewondert haar mentale volharding, waarop Marie-Bernard haar leert: 'Als u non wilt worden, jufvrouw, zult u moeten leren het lijden te beminnen. De Heer geeft zijn doornenkroon aan zijn vrienden op aarde. Zoek niets beters.' Mooie woorden voor iemand die doorgaans voor simpel en achterlijk wordt versleten. Moeder Marie-Thérèse Bordenave weet zich nog een andere situatie te herinneren: 'Er lag een zuster die erg ziek was. Marie-Bernard gaf haar van het water dat zij uit Lourdes had meegebracht, richtte zich tot de andere zusters en zei: 'Bid vurig meel!' Binnen enkele minuten was de gekwelde zuster van haar pijnen verlost.'

Wonder of niet, de kandidaat-heilige met de donkere, lijdzame ogen geloofde rotsvast in haar missionaire opdracht, ondanks haar voortschrijdende ziekte en de heimwee naar Lourdes en haar hemelse moeder. Nog één keer zou ze Haar terugzien: op 16 april 1879, op haar sterfbed, tijdens een lange doodsstrijd. Ze was toen pas 35 jaar. Het proces voor haar heiligverklaring werd onmiddellijk na haar dood in gang gezet en in 1933 was alles geregeld. Sindsdien ligt zij als de schone slaapster opgebaard in een glazen schrijn in de kloosterkapel. Buiten is de grot van Massabielle op kleine schaal nagebouwd met een kopie van het Lourdesbeeld waarvan Bernadette altijd zei: 'Ik kan geen enkel beeld van de Heilige Maagd mooi vinden na het origineel te hebben gezien.' Voor de gelovigen die er luidop de rozenkrans bidden maakt dat allemaal niets uit. Ze kijkt lief, dat is voor hen al voldoende. En terwijl hun kettingen en kralen onverminderd voortrinkelen, weerklinken de woorden van soeur Marie-Bernard in al hun diepgang: 'Men moet beminnen zonder maat en zich opofferen zonder berekening.'

Website Couvent Saint-Gildard:

www.sainte-bernadette-nevers.com

